

ändrats, tex som i detta fall att det har ökat, i vilka åldrar det ökat mest, om fördelningen på kyrkobokförda/ej kyrkobokförda förändrats eller ej etc.

När jag alltså i min redovisning konstaterar, att det utländska brottslingsklientelet totalt sett har ökat med 71 %, så är det en grundläggande och viktig information, oavsett om det rör sig om kyrkobokförda eller icke kyrkobokförda personer. Nu är det så att det enbart är *de kyrkobokförda utländska brottslingarna, som ökat* i antal, något som också framgår av min rapport. Trots detta ondgör sig Falck över att jag ställt siffran 71 % i relation till siffran 40 % som är den ökning de utländska medborgarna visar i befolkningen. När jag då i mitt inlägg upplyser Falck om att räknar man ökningen enbart med utgångspunkt från de kyrkobokförda brottslingarna så blir den 116 %. Som ett resultat av denna upplysning presenterar Falck en något egenartad tabell, där han använder sig av konststycket att presentera en procenträkning som summerar till 116 %. Tabellen är irrelevant i sammanhanget och saknar intresse, eftersom jag redan i min rapport (s 13) konstaterar, att de förändringar i olika nationaliteters frekvensfördelningar som skett sedan 1967 i stort sett överensstämmer med redovisade förändringar i den utländska befolkningen som helhet (s 6).

I mitt inlägg i NTFK nr 3 (s 212) hänvisar jag till tabell 77 i norsk kriminalstatistik för 1980, som visar att endast 44 utländska medborgare lagfördes för »förtvetylser« år 1980. Jag hade förväntat mig en protestförklaring från Falck beträffande denna låga siffra. Men den har märkligt nog utblivit. Man skulle ju tro att Falck borde vara den förste som reagerade på siffran i fråga på samma sätt som Knut Sveri och jag gjorde det. En enkel telefonpåringning till Statistisk centralbyrå i Oslo hade nämligen kunnat ge Falck upplysningen om att denna siffra, som uppenbarligen är för låg, är helt okontrollerad. En beräkning på grundval av siffrorna i ovannämnda tabell per 1.000 invånare av befolkningen i åldrarna 16—66 år ger som resultat för norska medborgare 4.0 och för utländska medborgare 0.8. Och detta låter ju helt orimligt med tanke på att i antalet utländska brottslingar ingår såväl kyrkobokförda som icke kyrkobokförda personer.

Man skulle vilja ge Falck det rådet, att först informera sig om hur det förhåller sig med utländska medborgares brottslighet i Norge, innan han går ut och på grundval av lösa teoretiska spekulationer ger sig till att tala om hur det utländska brottslingsklientelet i Sverige skall beskrivas. Det finns all anledning att än en gång hänvisa till Holbergs ord, som jag citerade i mitt förra inlägg.

Replik till Sturla Falck

AV KNUT SVERI

Sturla Falck har i sitt senaste inlägg fortsatt att peta i detaljer utan att tillföra debatten något nytt. Han förstår fortfarande inte skillnaden mellan en deskriptiv och en förklarande undersökning, han vet fortfarande inte vad det är man gör när man i en undersökning »korrigerar för« en variabel, och han har fortfarande inte förstått vad Anttila/Törnudd säger om detta i sin lärobok.

Falck försöker nu bortförklara ett felaktigt statistiskt resonemang med att säga, att han enbart försökte att vara »pedagogisk«. För att illustrera det grundproblem Falcks metod reser och vad diskussionen mellan honom och Sveri/Sveri egentligen rör sig om, skall även jag försöka att leka pedagog. Jag gör det med en berättelse.

Låt oss anta, att det i en liten amerikansk stad med 2.000 invånare har uppkommit rykten om att den färgade delen av befolkningen är mycket kriminell, och att det till borgmästaren har inkommit förslag om att man bör åtgärda detta med socialpolitiska medel. Borgmästaren beslutar emellertid att saken bör utredas, och han överläter detta till en norsk-amerikansk magister i sociologi. Magistern utreder frågan och återkommer med följande besked: »Här i staden utgöres befolkningen av 50 % vita och 50 % färgade människor. Vi vet emellertid att socialgruppsstillhörigheten för dessa två delar av befolkningen är helt olika, idet 75 % av de färgade mot endast 25 % av de vita tillhör socialgrupp 3. »Jag måste därför«, säger magistern, »självkort korrigerera för detta, och jag får då följande resultat.« Varefter han presenterar denna tabell:

Brottslingar per 1.000 invånare i stad X		
	Vita	Färgade
Socialklass 1 och 2	40.0	40.0
Socialklass 3	200.0	200.0

Magistern fortsätter: »Som borgmästaren kan se, finns det ingen skillnad i antalet registrerade brottslingar mellan vita och färgade. De som hävdar något sådant gör sig, för att citera den norske kriminologen Falck, skyldiga till »grove feil ut fra vitenskapelige kriterier« och är skyldiga till att lägga grundlaget för »alvorlige vrangforestillinger« om de färgades kriminalitet.« Borgmästaren tar med tacksamhet emot detta glada budskap och beslutar sig för att skrinlägga planerna för speciella åtgärder i syfte att förbättra de färgades situation.

Nu finns det emellertid en polismästare i staden. Han har mycket svårt att förstå att magistern verkligen kan ha rätt, därför att han har på känn att färgade lagöverträdare oftare förekommer i hans paper än vita. Han tar därför kontakt med en statistiker. Denne lyckas övertala magistern till att överlämna sitt grundmaterial, vilket har följande utseende:

Brottslingar i staden X		
	Vita	Färgade
Socialgrupp 1 och 2	30	10
Socialgrupp 3	50	150
Totalt	80	160
Per 1.000	80.0	160.0

Statistikern säger: »Som det framgår av mina data registreras de färgade faktiskt dubbelt så ofta för brott som de vita. Detta faktum kan givetvis inte bortförklaras på det sätt som magistern har gjort. Genom att korrigerera för socialklass har han nämligen endast visat, att antalet brottslingar är lika högt i resp. socialklass oavsett

om det rör sig om färgade eller vita. Magisterns statistiska talbehandling är ett typexempel på hur man ljuger med statistik.« Efter påstötningar från polismästaren beslutar borgmästaren att åter väcka frågan om speciella socialpolitiska åtgärder för den färgade befolkningen.

Syftet med denna sedelärande berättelse är att illustrera riskerna med en för långt driven »korrigerig« eller »»standardisering« av ett material innan man har presenterat en grundläggande *beskrivning* av de enskilda variablerna. I en fortsatt analys, där syftet är att hitta *förklaringar* till uppkomna differenser, har givetvis förfarandet sitt berättigande.

Svar til Knut og Britt Sveri

AV STURLA FALCK

»Att förklara brottslighetsfenomenen — dvs. knyta dem till allmänna lagbundenheter — är kriminologens primära oppgift, vare sig han främst önskar tjäna det aktuella beslutsfattandet eller konstruera teorier på lång sikt.« (Anttila/Törnudd 1973, s. 38).

Det er enkelt å benytte statistikk galt. Jeg er fullstendig enig med K. Sveri i at man må få fram data. Poenget er at *alle* (relevante) data må fram. K. Sveri sitt eksempel kan brukes til å vise dette.

Ingen ansvarlig forsker vil vel sette opp den første tabellen slik Knut Sveri gjør det? Jeg har nettopp påpekt at de absolutte tallene *må* være med i en slik tabell. Da vil den tabellen vi får bli en sammanslåing av Knut Sveri sine to tabeller, og den vil i seg selv fortelle mer enn de to hver for seg. Det er hevet over enhver tvil at begge må med (både politimesterens og magisterens). Dette har vært et hovedpoeng i min diskusjon. I den lille amerikanske byen er det klart at »de fargede« begår mer kriminalitet enn »de hvite«. *Hvilke variabler en tar med* (for å gi politikerne et bilde av situasjonen) *er imidlertid avgjørende for de tiltak som settes iverk*. Holder man seg til politimesterens tabell, *fører dette til rasemessig selektive tiltak*. Tiltakene kan i seg selv gi en stemplingseffekt på hele »den fargede« befolkning, samt at tiltakenes innhold lett får kontrollerende istedenfor støttende karakter, og dessuten vil ikke de lavere sosiale lag blant »de hvite« nyte godt av tiltakene. Politimesterens tabell gir ingen videre rettledning (ut over rase) til hva slags tiltak som skal settes iverk.

Tar man med begge tabellene, kommer sosial klasse med som en rettledning for hvor tiltakene kan settes inn (over 60 % av de hvite kriminelle i eksemplet hører også til sosialgruppe tre). Søkelyset blir ikke ensidig satt på rase, men på faktorer som kan være med å forklare menneskers sosiale situasjon. Ytterligere demografiske og sosialøkonomiske variabler må selvfølgelig også med før forskeren kan si seg ferdig med jobben sin.